

Wybory prezydenckie 2010

Poradnik wyborcy

1. Informacje ogólne

W dniu 21 kwietnia 2010 r. Marszałek Sejmu Bronisław Komorowski wydał zarządzenie¹, w którym ogłosił termin wyborów prezydenckich na dzień 20 czerwca 2010 r. Marszałek wykonał w ten sposób swoje obowiązki dotyczące działania w sytuacji określonej konstytucyjnie i ustawowo² jako „opróżnienie urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej”. Z chwilą ogłoszenia wyborów zaczął obowiązywać kalendarz wyborczy. Dla każdego wyborcy to również sygnał, co, gdzie i kiedy należy zrobić, by móc wziąć udział w nadchodzących wyborach.

Poradnik wydaje się nam przed nadchodzącymi wyborami szczególnie potrzebny. Po pierwsze, pojawi się w nich nieznaną dotychczas w polskim prawie wyborczym metoda głosowania przez pełnomocnika. Po drugie, wybory – a przynajmniej ewentualna druga tura głosowania – przypadną na początek wakacji. Wielu Polaków będzie w tym czasie poza miejscem swojego stałego zamieszkania. Dlatego tak ważne jest, by wiedzieli, jak w prosty sposób zapewnić sobie możliwość głosowania poza domem.

2. Kalendarz wyborczy

Załącznik do Postanowienia Marszałka Sejmu RP z dnia 21 kwietnia 2010 r. o zarządzeniu wyborów Prezydenta RP zawiera kalendarz najważniejszych czynności wyborczych. Przedstawia się on następująco:

Data wykonania czynności wyborczych	Treść czynności
do dnia 26 kwietnia 2010 r.	- zawiadomienie Państwowej Komisji Wyborczej o utworzeniu komitetów wyborczych kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
do dnia 6 maja 2010 r.	- powołanie okręgowych komisji wyborczych
do dnia 6 maja 2010 r. do godz. 24.	- zgłoszenie do Państwowej Komisji Wyborczej kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do zarejestrowania

¹ Postanowienie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 kwietnia 2010 r. o zarządzeniu wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. z 2010 r., Nr 65, poz. 405.

² Ustawa z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544, z późn. zm.).

do dnia 16 maja 2010 r.	- podanie do wiadomości publicznej informacji o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych
do dnia 21 maja 2010 r.	- zgłaszanie przez armatorów wniosków o utworzenie obwodów głosowania na polskich statkach morskich
do dnia 28 maja 2010 r.	- zgłaszanie kandydatów do obwodowych komisji wyborczych przez pełnomocników komitetów wyborczych
do dnia 30 maja 2010 r.	- podanie do wiadomości publicznej informacji o numerach i granicach obwodów głosowania za granicą oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych
od dnia 30 maja 2010 r. do dnia 6 czerwca 2010 r.	- składanie przez żołnierzy pełniących zasadniczą lub okresową służbę wojskową oraz pełniących służbę w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych lub odbywających ćwiczenia i przeszkolenie wojskowe, a także ratowników odbywających zasadniczą służbę w obronie cywilnej poza miejscem stałego zamieszkania oraz policjantów z jednostek skoszarowanych, funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej pełniących służbę w systemie skoszarowanym, wniosków o dopisanie do spisu wyborców sporządzanego dla miejscowości, w której odbywają służbę
do dnia 31 maja 2010 r.	- podanie do wiadomości wyborców danych o kandydatach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
od dnia 5 czerwca 2010 r. do dnia 18 czerwca 2010 r. do godz. 24.	- nieodpłatne rozpowszechnianie audycji wyborczych przygotowanych przez komitety wyborcze w ogólnokrajowych programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych, - odpłatne rozpowszechnianie audycji wyborczych przygotowanych przez komitety wyborcze w programach publicznych i niepublicznych nadawców radiowych i telewizyjnych
do dnia 6 czerwca 2010 r.	- powołanie przez wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast) obwodowych komisji wyborczych, - sporządzenie spisów wyborców przez gminy

do dnia 10 czerwca 2010 r.	<ul style="list-style-type: none"> - składanie wniosków o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania, - składanie wniosków przez wyborców przebywających czasowo na obszarze gminy lub wyborców nigdzie niezamieszkałych o dopisanie do spisu wyborców
do dnia 15 czerwca 2010 r.	<ul style="list-style-type: none"> - składanie wniosków przez wyborców niepełnosprawnych o dopisanie ich do spisu w wybranym obwodzie głosowania na obszarze gminy właściwej ze względu na miejsce stałego zamieszkania
do dnia 17 czerwca 2010 r.	<ul style="list-style-type: none"> - zgłaszanie przez wyborców przebywających na polskich statkach morskich wniosków o wpisanie do spisu wyborców w obwodach głosowania utworzonych na tych statkach, - zgłaszanie przez wyborców przebywających za granicą wniosków o wpisanie do spisu wyborców w obwodach głosowania utworzonych za granicą
w dniu 18 czerwca 2010 r. o godz. 24.	<ul style="list-style-type: none"> - zakończenie kampanii wyborczej
w dniu 20 czerwca 2010 r. godz. 6-20	<ul style="list-style-type: none"> - głosowanie

3. Głosuję w kraju - zasady głosowania wyborców przebywających w kraju

Prawo udziału w głosowaniu (prawo wybierania) w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ma obywatel polski, który:

- najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat,
- nie został pozbawiony praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu,
- nie został ubezwłasnowolniony prawomocnym orzeczeniem sądu,
- nie został pozbawiony praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu.

Każdy wyborca, który spełnia powyższe warunki jest wpisywany do spisu wyborców tworzonego na podstawie stałego rejestru wyborców prowadzonego przez gminę, w której wyborca ten zameldowany jest na pobyt stały. W polskim systemie wyborczym nie ma obowiązku każdorazowego (przed każdymi wyborami) wpisywania się do rejestru bądź spisu wyborców. Rejestr i spis są bowiem aktualizowane przez gminę. Rejestr jest jawny i każdy może sprawdzić, czy został do niego prawidłowo wpisany. Jeżeli uzna, że został pominięty, może złożyć reklamację na ręce wójta, burmistrza czy prezydenta miasta.

Głosuję w miejscu stałego zamieszkania

Wyborca, który zamierza głosować w miejscu swojego stałego zameldowania, nie musi przed głosowaniem wykonywać w zasadzie żadnych czynności. Zostanie on wpisany z urzędu do spisu wyborców sporządzanego dla obwodu głosowania właściwego dla miejsca zamieszkania wyborcy. Oznacza to, że na wyborcy tym ciąży w zasadzie tylko obowiązek sprawdzenia, gdzie znajduje się siedziba obwodowej komisji wyborczej, w której może oddać głos.

Ustalenie komisji, która będzie miała nas w swoim spisie wyborców nie powinno być problemem, ponieważ podział na obwody głosowania jest stały i podlega korektom jedynie w związku z zmianą granic gminy, zmianą liczby mieszkańców w gminie lub w obwodzie głosowania, lub zmianą w podziale gminy na okręgi wyborcze. Zazwyczaj niezmienną pozostaje nie tylko liczba komisji obwodowych, ale i ich siedziby. **Szczegółową informację o numerach i granicach obwodów głosowania oraz wyznaczonych siedzibach obwodowych komisji wyborczych dla danych wyborów podaje wójt (burmistrz, prezydent miasta), w formie obwieszczenia, do wiadomości wyborców najpóźniej w 21 dniu przed dniem wyborów. Obwieszczenia rozmieszcza się na obszarze gminy (na słupach ogłoszeniowych, w urzędach administracji publicznej, w innym miejscach zwyczajowo przyjętych).**

Dla uniknięcia wątpliwości i zamieszania w dniu wyborów, warto zatem przyrzeć się wyborczym obwieszczeniom, ewentualnie skontaktować się z urzędem gminy. Wiele urzędów zapewne ogłosi także informacje o numerach i siedzibach komisji wyborczych na swoich stronach internetowych. Na stronie internetowej PKW zostanie też prawdopodobnie uruchomiona w najbliższych dniach wyszukiwarka obwodów głosowania.

Głosuję poza miejscem stałego zamieszkania

Prawa do głosowania nie jest oczywiście pozbawiony także wyborca, który nie będzie mógł zagłosować w miejscu swojego stałego zameldowania, a więc w gminie, gdzie jest wpisany do rejestru wyborców. W takiej sytuacji może skorzystać z dwóch rozwiązań:

- dopisanie do spisu wyborców w miejscu pobytu czasowego

Zgodnie z przepisami ustaw wyborczych, wyborca, czasowo przebywający poza obszarem gminy, gdzie jest wpisany do stałego rejestru wyborców (w tym wyborca zameldowany na pobyt czasowy), może głosować w miejscu czasowego pobytu, jeżeli złoży wniosek o dopisanie do spisu wyborców. Wniosek składa się w urzędzie gminy, na obszarze której czasowo przebywa wyborca, najpóźniej w 10. dniu przed dniem wyborów, tj. **do dnia 10 czerwca 2010 r.** Wniosek można złożyć w urzędzie gminy osobiście, gdzie można również pobrać formularz wniosku. Niektóre urzędy gminy zamieszczają formularz również na swoich stronach internetowych. Wtedy wniosek można wydrukować i przesłać pocztą. Ewentualnie można wniosek złożyć drogą elektroniczną, ale jest to dostępne tylko dla osób korzystających z tzw. bezpiecznego podpisu elektronicznego, który wciąż jest jednak bardzo mało popularny.

Żołnierze i inni funkcjonariusze

Według informacji PKW, żołnierze pełniący zasadniczą lub okresową służbę wojskową oraz pełniący służbę w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych lub odbywający ćwiczenia i przeszkolenie wojskowe, ratownicy odbywający zasadniczą służbę w obronie cywilnej poza miejscem stałego zamieszkania, policjanci z jednostek skoszarowanych, funkcjonariusze Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służby Więziennej pełniący służbę w systemie skoszarowanym, którzy chcą wziąć udział w głosowaniu w miejscu odbywania służby, powinni złożyć wniosek o dopisanie do spisu wyborców w wybranym przez siebie obwodzie w danej miejscowości³.

Trzeba pamiętać, że wyborca, który zdecydował się na dopisanie do spisu wyborców w miejscu czasowego pobytu, powinien tam zagłosować również w drugiej turze wyborów (4 lipca 2010 r.). Osoby wpisane do spisu wyborców - w związku z głosowaniem w dniu 20 czerwca br. - będą bowiem ujęte w tym spisie wyborców również w drugiej turze wyborów. **Udział w ponownym głosowaniu w innym obwodzie będzie możliwy wyłącznie po otrzymaniu z urzędu gminy, który sporządził spis wyborców, zaświadczenia o prawie do głosowania.**

- pobranie zaświadczenia o prawie do głosowania

Wyborca, który zamierza zmienić miejsce pobytu przed dniem wyborów może otrzymać zaświadczenie o prawie do głosowania. Z zaświadczeniem takim można głosować w dowolnym obwodzie głosowania w kraju, za granicą lub na polskim statku morskim. Wniosek o wydanie zaświadczenia o prawie do głosowania składa się w urzędzie gminy, w której wyborca będzie ujęty w spisie wyborców, najpóźniej w 2. dniu przed dniem wyborów, tj. **do dnia 18 czerwca 2010 r.**

Wyborca otrzyma dwa zaświadczenia:

1. zaświadczenie o prawie do głosowania w dniu pierwszego głosowania; oraz
2. zaświadczenie o prawie do głosowania w drugiej turze wyborów;

Zaświadczenia są wydawane „od ręki”. Nie trzeba więc pojawiać się w urzędzie dwukrotnie – najpierw w celu złożenia wniosku o wydanie zaświadczenia, a potem w celu jego odebrania.

³ Państwowa Komisja Wyborcza, *Informacja o warunkach udziału w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych w kraju, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r.*, dokument dostępny na stronie internetowej PKW: http://www.pkw.gov.pl/pkw2/index.jsp?place=Lead07&news_cat_id=22827&news_id=43676&layout=1&page=text.

Jeżeli jednak wyborca zamierza głosować poza miejscem swojego stałego zamieszkania tylko w drugiej turze wyborów, powinien wystąpić o stosowne zaświadczenie dopiero po pierwszej turze, tj. po 20 czerwca 2010 r. Wniosek o wydanie takiego zaświadczenia składa się w urzędzie gminy, w której wyborca jest ujęty w spisie wyborców, nie później jednak niż w 2. dniu przed dniem ponownego głosowania, tj. **do dnia 2 lipca 2010 r.**

Wyborca, któremu wydano zaświadczenie o prawie do głosowania zostanie z urzędu skreślony ze spisu wyborców w miejscu stałego zamieszkania. Jeżeli zatem wyborca pobierze zaświadczenie, a następnie zdecyduje się jednak pozostać na wybory w miejscu stałego zamieszkania, będzie mógł tam zagłosować jedynie na podstawie zaświadczenia. W spisie wyborców swojego nazwiska bowiem nie znajdzie. Ponadto, w przypadku utraty zaświadczenia o prawie do głosowania, niezależnie od przyczyny, nie będzie możliwe otrzymanie kolejnego zaświadczenia, ani wzięcie udziału w głosowaniu w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania⁴.

UWAGA!

Po zaświadczenie o prawie do głosowania nie trzeba wybierać się osobiście do odpowiedniego urzędu gminy. Wystarczy napisać upoważnienie dla osoby, która może się tam pojawić i odebrać zaświadczenie w naszym imieniu. W upoważnieniu należy podać swoje podstawowe dane, w tym numer PESEL oraz imię i nazwisko osoby, która ma odebrać upoważnienie. Nie jest konieczne notarialne czy urzędowe poświadczenie upoważnienia.

Nie ma też potrzeby osobistego składania wniosku o wydanie zaświadczenia w urzędzie gminy. Może to za nas zrobić osoba, którą wskazaliśmy w upoważnieniu do odebrania zaświadczenia o prawie do głosowania. Innymi słowy, samo upoważnienie uprawnia tę osobę nie tylko do odebrania zaświadczenia o prawie do głosowania, ale także do złożenia żądania jego wydania. Osoba ta może więc na podstawie upoważnienia przeprowadzić w naszym imieniu całą procedurę uzyskania zaświadczenia.

Głosuję w szpitalu, zakładzie pomocy społecznej, zakładzie karnym, areszcie śledczym

Wyborcy, którzy będą przebywać w dniu wyborów w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych zostaną z urzędu przez dyrektora danej jednostki wpisani do spisów wyborców sporządzonych dla obwodów głosowania utworzonych w tych jednostkach i będą mogli głosować w tych obwodach. Jednocześnie zostaną wykreśleni ze spisu wyborców w miejscu swojego stałego zamieszkania. Osoby, które pojawią się w szpitalu, zakładzie pomocy społecznej, zakładzie karnym, areszcie śledczym dopiero w dniu wyborów, będą mogły głosować w obwodach utworzonych w tych jednostkach tylko na podstawie zaświadczeń o prawie do głosowania.

⁴ Państwowa Komisja Wyborcza, *Informacja o warunkach udziału w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych w kraju, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r.*, dokument dostępny na stronie internetowej PKW: http://www.pkw.gov.pl/pkw2/index.jsp?place=Lead07&news_cat_id=22827&news_id=43676&layout=1&page=text.

Ponadto, trzeba pamiętać, że osoby wpisane do spisu wyborców w obwodach głosowania utworzonych w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych w pierwszym głosowaniu będą ujęte w tym spisie wyborców również w drugiej turze wyborów. Udział w głosowaniu w innym obwodzie będzie możliwy wyłącznie po otrzymaniu zaświadczenia o prawie do głosowania ze swojego macierzystego urzędu gminy. Ponadto wyborcy, którzy opuścili szpital, zakład pomocy społecznej, zakład karny lub areszt śledczy po dniu pierwszego głosowania będą mogli być dopisani do spisu wyborców przez obwodową komisję wyborczą w miejscu stałego zamieszkania jeżeli udokumentują, że opuścili tę jednostkę w okresie pomiędzy dniem pierwszego i drugiego głosowania, tj. 20 czerwca 2010 r. a 4 lipca 2010 r.⁵

Szczególne ułatwienia dla osób niepełnosprawnych oraz osób, które ukończyły 75 lat

Wyborca niepełnosprawny może głosować w wybranym przez siebie obwodzie głosowania dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych na obszarze gminy, w której stale zamieszkuje. W tym celu powinien on złożyć wniosek o dopisanie do spisu wyborców w wybranym obwodzie. Wniosek składa się w urzędzie gminy najpóźniej w 5. dniu przed dniem wyborów, tj. **do dnia 15 czerwca 2010 r.** Wyborca dopisany do spisu wyborców w wybranym obwodzie głosowania zostanie z urzędu skreślony ze spisu w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania. Nie będzie mógł więc zagłosować już w swojej „macierzystej” komisji obwodowej.

Zapewnienie dostępności lokali wyborczych osobom niepełnosprawnych leży w gestii władz gminy. Wciąż nie udaje się zapewnić, by znacząca liczba lokali była dostępna. Przykładowo, w wyborach parlamentarnych z 2007 r. była to zaledwie 1/5 wszystkich lokali wyborczych. Z tego względu ustawodawca przewidział w ostatnim czasie inne istotne ułatwienie dla wyborców niepełnosprawnych, a także wszystkich wyborców, którzy ukończyli 75. rok życia, tj. **głosowanie przez pełnomocnika.**

Wprowadzenie możliwości głosowania przez pełnomocnika to prawdziwa rewolucja w polskim prawie wyborczym, którą po raz pierwszy będziemy mieli okazję przetestować w nadchodzących wyborach prezydenckich. Trzeba jednak pamiętać, że rozwiązanie takie funkcjonuje już od dawna m.in. w Belgii, Holandii, Hiszpanii, Szwecji, na Łotwie i we Francji⁶.

Pełnomocnictwo do głosowania może obejmować głosowanie:

1. w pierwszej i drugiej turze wyborów, gdy akt pełnomocnictwa zostanie sporządzony przed dniem pierwszego głosowania;
2. w drugiej turze wyborów, gdy akt pełnomocnictwa zostanie sporządzony po dniu pierwszego głosowania.

⁵ Państwowa Komisja Wyborcza, *Informacja o warunkach udziału w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych w kraju, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r.*, dokument dostępny na stronie internetowej PKW: http://www.pkw.gov.pl/pkw2/index.jsp?place=Lead07&news_cat_id=22827&news_id=43676&layout=1&page=text.

⁶ Dane za: ACE Electoral Knowledge Network, <http://aceproject.org/epic-en/countries/CDMap?question=VO03>.

Kto może głosować przez pełnomocnika?

Co najważniejsze, prawo do „posłużenia się” pełnomocnikiem jest ograniczone tylko do pewnego kręgu wyborców. Uprawnieni do głosowania za pośrednictwem pełnomocnika zostali bowiem wyłącznie:

- wyborcy posiadający orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a także wyborcy posiadający równoznaczne orzeczenie organu rentowego, tj. orzeczenie o:
 - (1) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
 - (2) niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
 - (3) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.
 - (4) orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidów;
 - (5) orzeczenie o zaliczeniu do II grupy inwalidów;
- osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny
- wyborcy, którzy najpóźniej w dniu głosowania ukończą 75 lat.

Nie każdy też może być pełnomocnikiem wyborcy. Musi to być osoba:

- wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa do głosowania; albo
- posiadająca zaświadczenie o prawie do głosowania.

Ponadto, pełnomocnikiem nie może być osoba wchodząca w skład komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania, a także mężowie zaufania, jak również kandydaci na Prezydenta Rzeczypospolitej.

Pełnomocnictwo do głosowania można przyjąć tylko od jednej osoby lub od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny (ojciec, matka, dziadek, babka, itd.), zstępny (syn, córka, wnuk, wnuczka, itd.), małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.

Udzielenie pełnomocnictwa jest procedurą dość sformalizowaną, co ma zabezpieczać przed ewentualnymi nadużyciami. Pełnomocnictwa do głosowania udziela się bowiem przed

wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania.

W celu sporządzenia aktu pełnomocnictwa wyborca udzielający pełnomocnictwa składa wniosek do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, w której jest wpisany do rejestru wyborców. Wniosek taki należy złożyć najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów, tj. **do dnia 10 czerwca 2010 r.**

Wyborca, który po dniu pierwszego głosowania będzie chciał udzielić pełnomocnictwa do głosowania w jego imieniu w dniu ponownego głosowania składa wniosek o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania najpóźniej w 10. dniu przed dniem ponownego głosowania, tj. **do dnia 24 czerwca 2010 r.**

Sam wniosek składa się na urzędowym formularzu, który powinien zostać udostępniony w urzędzie gminy.

Do wniosku należy dołączyć:

- pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem na przyjęcie pełnomocnictwa do głosowania;
- kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności, jeżeli wyborca udzielający pełnomocnictwa w dniu głosowania nie będzie miał ukończonych 75 lat;
- kopię zaświadczenia o prawie do głosowania wydanego osobie mającej być pełnomocnikiem, jeżeli osoba ta nie jest ujęta w rejestrze wyborców w tej samej gminie co udzielający pełnomocnictwa.

Co bardzo istotne, osoba uprawniona do udzielenia pełnomocnictwa, nie musi w tym celu udawać się do urzędu gminy. Akt pełnomocnictwa do głosowania jest bowiem sporządzany w miejscu zamieszkania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa do głosowania lub w innym miejscu na obszarze gminy, jeżeli wyborca zwróci się o to we wniosku o sporządzenie aktu pełnomocnictwa.

Wyborca ma prawo cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa do głosowania. Cofnięcie pełnomocnictwa do głosowania następuje przez złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem wyborów, tj. do dnia 18 czerwca 2010 r. a w przypadku przeprowadzania ponownego głosowania najpóźniej na 2 dni przed dniem ponownego głosowania, tj. do dnia 2 lipca 2010 r., stosownego oświadczenia wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) gminy, w której sporządzono akt pełnomocnictwa do głosowania, lub doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji wyborczej w dniu głosowania⁷.

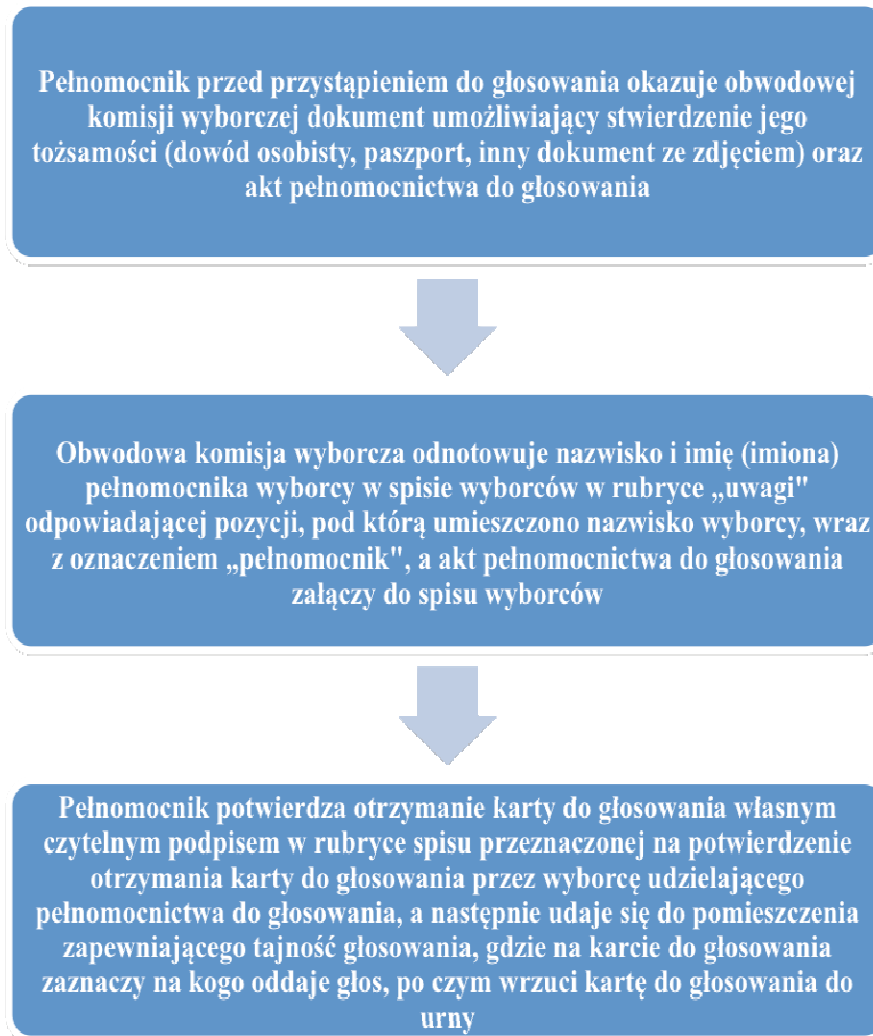
Ponadto, **wyborca, który udzielił pełnomocnictwa do głosowania w jego imieniu może zagłosować osobiście, pod warunkiem, że zrobi to wcześniej niż pełnomocnik.**

⁷ Państwowa Komisja Wyborcza, *Informacja o głosowaniu przez pełnomocnika, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r.*, dokument dostępny na stronie internetowej PKW:

http://www.pkw.gov.pl/pkw2/index.jsp?place=Lead07&news_cat_id=22827&news_id=43685&layout=1&page=text.

Przebieg głosowania przez pełnomocnika przedstawia poniższy schemat⁸.

Wynika z tego, że pełnomocnik powinien być osobą cieszącą się zaufaniem wyborcy. Nie ma bowiem możliwości zweryfikowania przez samego wyborcy, czy pełnomocnik zagłosował zgodnie z jego wolą. Niedopuszczalne byłoby też wyniesienie przez pełnomocnika karty z lokalu wyborczego w celu jej dostarczenia wyborcy, który własnoręcznie zakreśliłby wybranego kandydata.

⁸ Opracowano na podstawie: Państwowa Komisja Wyborcza, *Informacja o głosowaniu przez pełnomocnika, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r.*, dokument dostępny na stronie internetowej PKW:
http://www.pkw.gov.pl/pkw2/index.jsp?place=Lead07&news_cat_id=22827&news_id=43685&layout=1&page=text.

UWAGA!

Głosowania przez pełnomocnika nie przeprowadza się w: obwodach głosowania utworzonych w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz w oddziałach zewnętrznych tych zakładów i aresztów, oraz w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich.

4. Głosuję za granicą – zasady głosowania dla wyborców przebywających za granicą

Nie jest prowadzony stały rejestr czy spis obywateli polskich przebywających za granicą. Polacy, którzy w dniu wyborów znajdują się poza krajem mogą jednak oddać głos na wybranego kandydata w jednej z komisji obwodowych tworzonych za granicą. Na całym świecie powinno ich zostać powołanych około 200, ale dokładna liczba i ich lokalizacja zostanie ogłoszona dopiero w ciągu najbliższych kilkunastu dni przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

Głosowanie za granicą wymaga podjęcia przez wyborcę jednej z dwóch czynności:

- złożenie wniosku o wpisanie do spisu wyborców

Wyborca stale zamieszkały za granicą oraz wyborca stale zamieszkały w Polsce, a przebywający czasowo za granicą w celu wzięcia udziału w głosowaniu powinien złożyć do właściwego konsula wniosek o wpisanie do spisu wyborców w obwodzie utworzonym za granicą. Wniosek nie musi składany osobiście. Można to zrobić ustnie, pisemnie, telefonicznie, telegraficznie, telefaksem lub pocztą elektroniczną. We wniosku podaje się:

- ✓ nazwisko i imiona,
- ✓ imię ojca,
- ✓ datę urodzenia,
- ✓ adres zamieszkania wyborcy w kraju (w odniesieniu do osób przebywających czasowo za granicą) lub adres zamieszkania wyborcy za granicą (w odniesieniu do osób zamieszkałych za granicą),
- ✓ numer ważnego polskiego paszportu, miejsce i datę jego wydania⁹.

Wniosek o wpisanie do spisu wyborców w obwodzie utworzonym za granicą składa się najpóźniej w 3. dniu przed dniem wyborów, tj. **do dnia 17 czerwca 2010 r.** Osoby wpisane do spisu wyborców w obwodzie głosowania utworzonym za granicą będą ujęte w tym spisie wyborców również w przypadku przeprowadzania drugiej tury wyborów. Wzięcie udziału w

⁹ W państwach, w których dowód osobisty jest wystarczającym dokumentem do przekroczenia granicy, w miejsce numeru ważnego polskiego paszportu można podać numer ważnego dowodu osobistego.

głosowaniu w innym obwodzie, w tym również w miejscu stałego zamieszkania będzie możliwe wyłącznie po otrzymaniu od konsula zaświadczenia o prawie do głosowania¹⁰.

Obwody głosowania za granicą utworzy Minister Spraw Zagranicznych w drodze rozporządzenia. Do tej pory nie zostało ono jeszcze wydane. Nie ma więc na razie informacji na temat lokalizacji komisji obwodowych utworzonych za granicą. Wykaz tych obwodów głosowania będzie jednak dostępny we wszystkich polskich placówkach konsularnych, delegaturach Krajowego Biura Wyborczego oraz na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej www.pkw.gov.pl.

- pobranie zaświadczenia o prawie do głosowania

Wyborca stale zamieszkały w kraju zamierzający głosować za granicą może otrzymać zaświadczenie o prawie do głosowania. Z zaświadczeniem takim można głosować w dowolnym obwodzie głosowania w kraju, za granicą lub na polskim statku morskim.

Wniosek o wydanie zaświadczenia o prawie do głosowania składa się w urzędzie gminy, w której wyborca będzie ujęty w spisie wyborców, najpóźniej w 2. dniu przed dniem wyborów, tj. **do dnia 18 czerwca 2010 r.**

Wyborca otrzyma dwa zaświadczenia:

- prawie do głosowania w dniu pierwszego głosowania; oraz
- prawie do głosowania w dniu ponownego głosowania (ewentualna druga tura wyborów – 4 lipca 2010 r.)

W przypadku przeprowadzania drugiej tury wyborca zmieniający miejsce pobytu po dniu pierwszego głosowania, a przed ponownym głosowaniem, może otrzymać zaświadczenie o prawie do głosowania w dniu ponownego głosowania. Wniosek o wydanie takiego zaświadczenia składa się po dniu pierwszego głosowania w urzędzie gminy, w której wyborca jest ujęty w spisie wyborców, nie później jednak niż w 2. dniu przed dniem ponownego głosowania, tj. **do dnia 2 lipca 2010 r.**

Wyborca, któremu wydano zaświadczenie o prawie do głosowania zostanie z urzędu skreślony ze spisu wyborców w miejscu stałego zamieszkania.

UWAGA!

Zaświadczenie o prawie do głosowania będzie można również otrzymać od konsula, który wcześniej wpisał danego wyborcę do prowadzonego przez siebie spisu wyborców (na zasadach przewidzianych dla wyborców przebywających za granicą). Z zaświadczeniem takim można głosować w dowolnym obwodzie głosowania w kraju, za granicą lub na polskim statku morskim.

¹⁰ Państwowa Komisja Wyborcza, *Informacja o warunkach udziału w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r.*, dokument dostępny na stronie internetowej PKW: http://www.pkw.gov.pl/pkw2/index.jsp?place=Lead07&news_cat_id=22827&news_id=43677&layout=1&page=text.

Wniosek o wydanie zaświadczenia o prawie do głosowania składa się konsulowi, który sporządził spis wyborców, w którym wyborca jest ujęty. Wniosek należy złożyć najpóźniej w 2. dniu przed dniem wyborów, tj. **do dnia 18 czerwca 2010 r.**

Wyborca otrzyma dwa zaświadczenia:

- prawie do głosowania w pierwszej turze wyborów; oraz
- prawie do głosowania w drugiej turze wyborów, tj. 4 lipca 2010 r.

W przypadku przeprowadzania ponownego głosowania wyborca zmieniający miejsce pobytu po dniu pierwszego głosowania, a przed ponownym głosowaniem, może otrzymać zaświadczenie o prawie do głosowania w dniu ponownego głosowania. Wniosek o wydanie takiego zaświadczenia składa się po dniu pierwszego głosowania konsulowi, który sporządził spis wyborców, w którym wyborca jest ujęty, nie później jednak niż w 2. dniu przed dniem ponownego głosowania, tj. **do dnia 2 lipca 2010 r.**

Wyborca, któremu wydano zaświadczenie o prawie do głosowania zostanie z urzędu skreślony ze spisu wyborców sporządzonego przez konsula¹¹.

Głosowanie w obwodach głosowania utworzonych na polskich statkach morskich

Wyborca przebywający w dniu wyborów na polskim statku morskim, w celu wzięcia udziału w głosowaniu powinien złożyć do kapitana statku wniosek o wpisanie do spisu wyborców w obwodzie utworzonym na statku, chyba, że posiada zaświadczenie o prawie do głosowania.

We wniosku podaje się:

- nazwisko i imiona,
- imię ojca,
- datę urodzenia,
- adres stałego zamieszkania wyborcy w kraju lub adres zamieszkania wyborcy za granicą (odniesieniu do obywateli polskich stale zamieszkałych za granicą).

Wniosek o wpisanie do spisu wyborców w obwodzie utworzonym na polskim statku morskim składa się najpóźniej w 3. dniu przed dniem wyborów, tj. do dnia 17 czerwca 2010 r.

Obwody głosowania na polskich statkach morskich tworzy Minister Infrastruktury w drodze rozporządzenia, które jest ogłaszane w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Wykaz tych obwodów głosowania będzie dostępny we wszystkich delegaturach

¹¹ Państwowa Komisja Wyborcza, *Informacja o warunkach udziału w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r.*, dokument dostępny na stronie internetowej PKW: http://www.pkw.gov.pl/pkw2/index.jsp?place=Lead07&news_cat_id=22827&news_id=43677&layout=1&page=text.

Krajowego Biura Wyborczego oraz na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej www.pkw.gov.pl.

Do głosowania na polskich statkach morskich na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania mają zastosowanie odpowiednie zasady wskazane w części dotyczącej głosowania za granicą, z tym że wniosek o wydanie zaświadczenia składa się do kapitana statku¹².

Mieszkam na stałe za granicą – chcę zagłosować w kraju

Wyborca stale zamieszkały za granicą, który będzie przebywał w Polsce w dniu wyborów, może wziąć udział w głosowaniu w dowolnym obwodzie głosowania, jeśli przedłoży obwodowej komisji wyborczej ważny polski paszport oraz dokument potwierdzający, że stale zamieszkuje za granicą. Dokumentem takim może być np. karta stałego pobytu, dokument potwierdzający zatrudnienie za granicą lub dokument potwierdzający uprawnienie do korzystania ze świadczeń ubezpieczenia społecznego za granicą. Na tej podstawie obwodowa komisja wyborcza dopisze taką osobę do spisu wyborców, zaznaczając to w paszporcie przez odcisnięcie pieczęci komisji i wpisanie daty na ostatniej stronie przeznaczonej na adnotacje wizowe.

Wyborca stale zamieszkały za granicą może również głosować na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania wydanego przez konsula, o ile został na swój wniosek wpisany do spisu wyborców w obwodzie głosowania utworzonym za granicą¹³.

5. Przebieg głosowania

- Lokale wyborcze będą czynne w godzinach 6.00-20.00 (zob. ramka poniżej).
- Do lokalu należy zabrać dowód tożsamości. Najlepiej, jeśli będzie to dowód osobisty, paszport czy prawo jazdy, ewentualnie legitymacja studencka.
- Każdy wyborca będzie mógł otrzymać od komisji wyborczej tylko jedną kartę do głosowania. W razie pomyłki czy zniszczenia karty nie będzie dopuszczalne otrzymanie kolejnej karty.

¹² Państwowa Komisja Wyborcza, *Informacja o warunkach udziału w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r.*, dokument dostępny na stronie internetowej PKW: http://www.pkw.gov.pl/pkw2/index.jsp?place=Lead07&news_cat_id=22827&news_id=43677&layout=1&page=text.

¹³ Państwowa Komisja Wyborcza, *Informacja o warunkach udziału w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych w kraju, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r.*, dokument dostępny na stronie internetowej PKW: http://www.pkw.gov.pl/pkw2/index.jsp?place=Lead07&news_cat_id=22827&news_id=43676&layout=1&page=text.

- Zasady głosowania w wyborach prezydenckich są bodaj najprostsze ze wszystkich wyborów. Zarówno w pierwszej, jak i w drugiej turze głosujemy tylko na jednego kandydata i tylko tak oddany głos będzie uznany za ważny i zostanie uwzględniony w wynikach wyborów.
- Pamiętajmy, że prawidłowe oddanie głosu wymaga postawienia znaku „x” (krzyżyka) w kratce przy nazwisku wybranego kandydata. Głos będzie nieważny jeżeli punkt przecięcia linii tworzących znak „x” znajdzie się poza kratką. Wszelkie dopiski poza kratkami przy nazwiskach kandydatów nie mają wpływu na ważność głosu.

Co ze zmienionymi godzinami głosowania?

W dniu 19 lutego Sejm uchwalił zmianę ustawy o wyborze Prezydenta RP wprowadzającą zmienione godziny głosowania w wyborach prezydenckich. W myśli nowelizacji lokale wyborcze miały być otwarte w godzinach 8.00-22.00, a nie 6.00-20.00. Zmianę motywowano niską frekwencją w porannych godzinach głosowania i wysoką aktywnością wyborców w godzinach popołudniowych i wieczornych. Zmiana jednak nie znajdzie zastosowania w nadchodzących wyborach, ponieważ Prezydent Lech Kaczyński w dniu 6 kwietnia 2010 r. skierował nowelizację do Trybunału Konstytucyjnego. Trybunał sprawy do tej pory nie rozpoznał i nawet jeśli uczyni to jeszcze przed wyborami (co wątpliwe), zaproponowana zmiana godzin głosowania będzie obowiązywała już od następnych wyborów.

* * *

Ważne informacje w pytaniach i odpowiedziach

- **Jak znajdę swój lokal wyborczy?**

Szczegółową informację o numerach i granicach obwodów głosowania oraz wyznaczonych siedzibach obwodowych komisji wyborczych dla danych wyborów podaje wójt (burmistrz, prezydent miasta), w formie obwieszczenia, do wiadomości wyborców najpóźniej w 21 dniu przed dniem wyborów. Obwieszczenia rozmieszcza się na obszarze gminy (na słupach ogłoszeniowych, w urzędach administracji publicznej, w innym miejscach zwyczajowo przyjętych). Dla uniknięcia wątpliwości i zamieszania w dniu wyborów, warto zatem przyrzeć się wyborczym obwieszczeniom, ewentualnie skontaktować się z urzędem gminy. Wiele urzędów zapewne ogłosi także informacje o numerach i siedzibach komisji wyborczych na swoich stronach internetowych.

- **Chciałbym zagłosować przez pełnomocnika, ale nie jestem osobą niepełnosprawną, ani też nie ukończyłem 75. lat. Czy jest to możliwe?**

Nie. W polskim systemie wyborczym instytucja głosowania przez pełnomocnika nie jest dostępna dla każdego wyborcy. Krąg uprawnionych do korzystania z tej metody głosowania opisano szczegółowo wyżej. Podstawą zasadą jest, że głosować za pośrednictwem pełnomocnika mogą osoby żyjące z niepełnosprawnościami oraz wszyscy wyborcy (bez względu na ewentualne problemy zdrowotne), którzy ukończyli najpóźniej w dniu wyborów 75. rok życia.

- **Chcę głosować w obu turach wyborów poza miejscem stałego zamieszkania. Czy muszę pobrać osobne zaświadczenie przed pierwszą i drugą turą?**

Nie ma takiej potrzeby. Jeżeli wystąpię o wydanie zaświadczenia o prawie do głosowania przed pierwszą turą wyborów (20 czerwca 2010 r.), otrzymam dwa zaświadczenia: (1) uprawniające do głosowania w pierwszej turze wyborów; oraz (2) uprawniające do głosowania w ewentualnej drugiej turze wyborów. Jednocześnie, nie ma problemu, bym w pierwszej turze zagłosował w miejscu stałego zamieszkania, a zaświadczenie pobrał dopiero na drugą turę. W takiej sytuacji o zaświadczenie wyłącznie na drugą turę mogę wystąpić dopiero po 20 czerwca 2010 r. Jeśli wystąpię o zaświadczenie na drugą turę jeszcze przed pierwszą, otrzymam zawsze dwa zaświadczenia i zostanę wykreślony ze spisu wyborców w miejscu mojego stałego zamieszkania (będę mógł tam zagłosować wyłącznie na podstawie pobranego zaświadczenia).

- **Wybieram się na festiwal Open'er 2010, który będzie się odbywał także w dniu prawdopodobnej drugiej tury wyborów prezydenckich (4 lipca). Czy w związku z tym przewidziano tam utworzenie dodatkowych lokali wyborczych dla uczestników festiwalu? Co mogę zrobić, żeby uczestnicząc w festiwalu bez problemu oddać głos w lokalu położonym jak najbliżej miejsca, gdzie odbywać się będzie festiwal?**

Przepisy o tworzeniu obwodowych komisji wyborczych są dość sztywne i nie dają możliwości reagowania na takie szczególne sytuacje. Podział na obwody głosowania jest stały i ustalany na długo przed wyborami. Wyborca, która na festiwal uda się z pobranym z miejsca zamieszkania zaświadczeniem o prawie do głosowania będzie mógł zagłosować w każdej komisji obwodowej, w tym w komisjach mających siedzibę w okolicy miejsca, gdzie odbywać się będzie festiwal. W imprezie będzie jednak uczestniczyło co najmniej kilkadziesiąt tysięcy osób. Lokale wyborcze położone najbliżej miejsca, w którym odbędzie się festiwal będą więc zapewne oblegane przez wyborców. Z tego powodu warto wybrać się do którejś z dalej położonych komisji obwodowych na terenie Trójmiasta.

**PORADNIK PRZYGOTOWANO Z WYKORZYSTANIEM INFORMACJI PAŃSTWOWEJ
KOMISJI WYBORCZEJ ZAWARTYCH W NASTĘPUJĄCYCH PUBLIKACJACH:**

- Państwowa Komisja Wyborcza, *Informacja o warunkach udziału w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych w kraju, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r.*, dokument dostępny na stronie internetowej PKW: http://www.pkw.gov.pl/pkw2/index.jsp?place=Lead07&news_cat_id=22827&news_id=43676&layout=1&page=text.
- Państwowa Komisja Wyborcza, *Informacja o warunkach udziału w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r.*, dokument dostępny na stronie internetowej PKW: http://www.pkw.gov.pl/pkw2/index.jsp?place=Lead07&news_cat_id=22827&news_id=43677&layout=1&page=text.
- Państwowa Komisja Wyborcza, *Informacja o głosowaniu przez pełnomocnika, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r.*, dokument dostępny na stronie internetowej PKW: http://www.pkw.gov.pl/pkw2/index.jsp?place=Lead07&news_cat_id=22827&news_id=43685&layout=1&page=text.